

[Borghjerg.]

Den højtærede Minister citerede mig heller ikke rigtig, naar han sagde, at jeg havde hævdet, at Forholdstalsvalgmaaden nu er forankret baade i Grundloven og i 3 Partiers Livsinteresser. Mine Ord findes paa Sp. 3389 og lød saaledes:

„Den ligelige Repræsentation for Anskuelse blandt Vælgerne er nu grundlovsmæssigt fastslaaet, og, som jeg sagde i 1923, den er tillige forankret i 3 Partiers Livsinteresser.“

Der er en Nuanceforskel dér, jeg sagde „den ligelige Repræsentation“. Den ligelige Repræsentation kan gennemføres ved Forholdstalsvalg af mange forskellige Arter; men opstod der en Valgmetode, som man ikke teknisk eller historisk vilde kalde Forholdstalsvalg, men som gennemførte fuld ligelig Repræsentation for Anskuelse i Befolkningen, saa havde man dér det, det kommer an paa. Og det er ogsaa det, Grundlovens § 32 siger; den kræver Sikring af den ligelige Repræsentation, og saa henstiller den i Slutningen, at det kan ske ved Forholdstalsvalgmaaden, med eller uden Forbindelsen med Enkeltmandsvalg, for at der ikke senere skulde blive protesteret imod, at en Valgmaade i Forbindelse med Enkeltmandsvalg er ægte Forholdstalsvalg, hvad man jo fra visse Sider har været tilbøjelig til at gøre.

Men jeg skal tilføje, nu da vi er kommet lidt nærmere ind paa dette Punkt, at hvilke de 3 Partier er, i hvis Livsinteresser den fulde ligelige Repræsentation er forankret, det er jo for øvrigt noget, der kan forskyde sig med Udviklingen. Da jeg nævnte det for nogle Aar siden her, tænkte jeg unægtelig i første Linie paa Socialdemokratiet, de Radikale og det konservative Folkeparti; men nu da jeg gentog det, brugte jeg i al Almindelighed dette Udtryk „3 Partier“, og der kan være delte Meninger om, hvilke de i Virkeligheden er. Om 5 Aar eller 10 Aar er der maaske slet ingen delte Meninger om, hvilke disse 3 Partier er, hvis Livsinteresser den ligelige Repræsentation er. For det er jo klart, at naar et Parti som Socialdemokratiet her i Landet er langt det største Parti, hvad vi nu er, saa kan man overhovedet næsten ikke lave nogen Valglov, der kommer os væsentligt til Livs. Det er næsten en Umulighed. Man kan lave en Valglov omtrent, som man vil; det Parti, som er langt det største politiske Parti i Landet, skal nok klare sig.

Men dernæst er det jo heller ikke svært at se, at havde vi beholdt det gamle Enkeltmandsvalg fra 1849—1866 og gjort repræ-

sentationen lige — altsaa var gaaet ind paa Grundtanken i Ministerens Forslag nu, havde gjort Valgkredsene lige store og Valgretten lige, men beholdt det gamle Enkeltmandssystem —, nærer jeg aldeles ingen Tvivl om, at Socialdemokratiet paa det Grundlag — det, hvis Tab nu begrædes saa saare i Venstrekredse, uden at man vist rigtigt tænker Tingene til Bunds — vilde have haft Udsigt til at blive det absolutte Flertal her i Tinget betydeligt tidligere, end vi vil blive det med det nu bestaaende Valglovssystem, idet det gamle System altid i høj Grad vilde begunstige det særlig store Parti, det største Parti, og da navnlig det, som er langt det største Parti.

Den højtærede Minister sagde i Gaar i Forbigaaende i sin Tale, lidt ironisk, vendt til mig, at jeg dukkede mit Hoved i Skamfuldhed (*Indenrigsministeren* [Kragh]: Det var en Ros). Ja, ja, jeg optog det ogsaa saadan, beskedent og den højtærede Minister sagde, at jeg vilde naturligvis have ordnet det saaledes, at det var Modstanderen, der, naar det endelig skulde være, fik for meget. Ja, der kan jo være en meget snæver Egoisme, som baade er moralsk utiltalende og meget dum; men der kan ogsaa være en Egoisme, som er saa vidsynet, saa fremsynet, at den nærmer sig til Altruisme, til Hensyntagen til andre, som maaske i Længden er det, som er det klogeste, ogsaa egoistisk set, i Overensstemmelse med det gamle Ord: Elsk din Næste som dig selv; du skal elske din Næste, men du skal ogsaa elske dig selv Ja, jeg skal ikke blive filosofisk, højtærede Minister, selv om der her kunde være et Udgangspunkt derfor.

Nu forstaar De Tankegangens Sammenhæng: Hvis Socialdemokratiet vilde se meget snævert partimæssigt egoistisk paa Sagen og sige: det gælder i første Linie for enhver Pris om hurtigst muligt at blive Flertal her i Folketinget for at faa en Regering hvilende paa et absolut Flertal her i Folketinget, saa skulde vi ønske, at vi havde bevaret den gamle Ordning fra 1849—1866 med den Reform, at der blev fuld Ligelighed i Repræsentationen, at Valgkredsene blev lige store, og at alle Vælgere fik samme Valgret. Saa skulde vi have ønsket det. Men det er et Spørgsmaal, om det er en Fordel, ret beset, paa langt Sigt, at faa det absolutte Flertal i Folketinget, førend man endnu har det i Befolkningen; det er den anden Side af Sagen. Det var ud fra en lignende Anskuelse, jeg talte om de smaa Partier. Det er ikke ganske sikkert, at det er en Fordel for et nyt lille Parti straks at blive fuldt ud eller mere end fuldt ud repræsenteret her i Tinget; en